

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

พระธาตุเกศแก้วจุฬามณี ตำนานพระธาตุประจำปีจอ

ชาวล้านนาไทย มีความเชื่อว่าพระเกศแก้วจุฬามณี เป็นพระธาตุเจดีย์ประจำปีเกิดปีจอ และเนื่องด้วยพระธาตุเกศแก้วจุฬามณีนี้ ได้ประดิษฐานอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ผู้ที่เกิดปีจอ สามารถกราบไหว้ พระธาตุเกศแก้วจุฬามณีจํารองบนโลกมนุษย์ได้ เช่น วัดเกตการาม จว. เชียงใหม่ วัดพระธาตุเกศแก้วจุฬามณี จว.ชัยภูมิ เป็นต้น

ตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชนเถรวาท จุฬามณีเจดีย์ เป็นเจดีย์บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ที่บรรจุพระจุฬาพระโมลีและพระเขี้ยวแก้ว ของพระโคตมพุทธเจ้า

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะออกผนวช เสด็จถึงหาดทรายริมฝั่งแม่น้ำอโนมา ทรงพระดำริว่า พระเกศไม่เหมาะแก่สมณะ จึงทรงจับพระขรรค์ด้วยพระหัตถ์ขวา รวบพระจุฬา (จุก) กับพระเมาลี (มวยผม) ด้วยพระหัตถ์ซ้าย แล้วตัดออกเหลือพระเกศยาวสององคุลีเวียนขวาติดพระเศียร แล้วทรงรวบพระจุฬาพร้อมด้วยพระเมาลี อธิษฐานว่า ถ้าจะเป็นพระพุทธเจ้า ขอให้ผมนี้ตั้งอยู่ในอากาศ ถ้าไม่เป็น ก็ให้ตกลงเหนือพื้นดิน แล้วเหวี่ยงไปในอากาศ กำพระจุฬามณี นั้นลอยไประยะประมาณโยชน์หนึ่งแล้วก็ตั้งอยู่ในอากาศ

ลำดับนั้น ท้าวสักกะเห็นด้วยจักขุทิพย์ ก็เอาผอบแก้วขนาดโยชน์หนึ่งทูนพระเศียรรับกำพระจุฬามณีนั้น แล้วทรงสถาปนาเป็นพระจุฬามณีเจดีย์สำเร็จด้วยรัตนะ ๗ ประการ ขนาด ๓ โยชน์ไว้ในภพดาวดึงส์^๑

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้ว ๗ วัน มัลลกะศัตรีย์ แห่งนครกุสินารา พร้อมด้วยประชาชนและพระสงฆ์ อันมีพระมหากัสสปเถระเป็นประธาน ได้พร้อมกันกระทำการถวายพระเพลิงพุทธสรีระ ณ มกุฏพันธเจดีย์ กรุงกุสินารา เมื่อวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ และภายหลังจากการถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระแล้ว กษัตริย์ และผู้ครองแคว้นต่าง ๆ รวม ๗ แคว้น ได้ส่งทูตมาขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

^๑ อรรถกถา เอกกนิบาตชาดก อปัณณกวรรคนิทานกถา ว่าด้วยทูลุเนิทาน อวิทูลุเนิทาน สันติเกนิทานอปัณณกชาดก ว่าด้วยการรู้ฐานะ และมีใช้ฐานะ

พวกเจ้ามัลละ แห่งนครกุสินารา ไม่ยอมแบ่งให้จนเกือบจะเป็นชนวน ให้เกิดสงคราม ด้วยวาทะของโทณะพราหมณ์ ทำให้มัลละกษัตริย์ยอมปรองดองกับกษัตริย์และพราหมณ์ โดยตกลงกัน ให้โทณะพราหมณ์เป็นผู้จัดการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุให้แก่แคว้นต่าง ๆ โดยเท่ากัน ซึ่งโทณะพราหมณ์ได้รับทานทองที่ใช้ในการตวงพระบรมสารีริกธาตุไว้เป็นที่ระลึก

และระหว่างที่โทณะพราหมณ์แบ่งพระบรมสารีริกธาตุถวายแก่เจ้าจากแคว้นต่าง ๆ ได้ลักพระเขี้ยวแก้วเบื้องขวาซ่อนไว้ในผ้าโพกศีรษะของตน

ท้าวสักกะทรงพระดำริว่าพระเขี้ยวแก้วเบื้องขวานั้น เป็นปัจจัยแห่งการตรัสสอนอริยสัจ ๔ เพื่อตัดความสงสัยของบรรดาสัตว์โลก ไม่คู่ควรที่พราหมณ์จะทำสักการะได้ จึงทรงถือเอาจากผ้าโพก บรรจुไว้ในผอบทองคำ นำไปประดิษฐาน ณ พระจุฬามณีเจดีย์ด้วย^๒ ท้าวสักกะศรัทธาพระเจดีย์นี้อย่างมาก มักจะเสด็จบูชาเนืองๆ

“ไตรภูมิพระร่วง” พรรณนาว่าพระจุฬามณีเจดีย์มีความสูงถึง ๘๐,๐๐๐ วา องค์เจดีย์เป็นแก้วอินทนิล ส่วนตั้งแต่กลางองค์เจดีย์ขึ้นไปถึงยอด เป็นทองคำประดับด้วยแก้วเจ็ดประการ พระเจดีย์ล้อมรอบด้วยกำแพงทอง บักรงและฉัตรสีต่างๆ เป็นเงินเป็นทองก็มี หรือสีดำ แดง เหลือง ขาว เขียว ตามแต่สีของแก้วที่ผูกไว้ บรรดาเทวดาทั้งหลายจะนำเอาเครื่องดนตรีดีดสีตี เป่ามาบรรเลงบูชาถวายพระเจดีย์ไม่เว้นวัน รวมถึงพระอินทร์พร้อมด้วยเหล่าเทพยดานางฟ้าบริวาร ก็เสด็จไปนมัสการพระเจดีย์ทุกวัน และนำข้าวตอกดอกไม้ ฐูปเทียน เครื่องหอมประทีป ไปบูชา รวมถึงกระทำประทักษิณรอบพระเจดีย์เสมอ^๓

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

^๒ อรรถกถา ทีฆนิกาย มหาวรรคมหาปรินิพพานสูตร

^๓ <https://www.sarakadee.com/2020/02/19/chula-mani/>